

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія та історія соціології

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 20 /20 1
Семестр 1, 2, 3, 5
Кількість кредитів ECTS 18
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік, іспит

Викладачі: Соболевська М.О., Червінська Т.Г., Мороз С.О., Малес Л.В., Дейнека А.В.

Пролонговано: на 20 /20 н.р. () « » 20 р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20 /20 н.р. () « » 20 р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробники: Малес Л.В. - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології,
Соболевська М.О. - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології,
Червінська Т.Г. к.соц.н., доц., доц. кафедри теорії та історії соціології,
Мороз С.О. к.соц.н, доц. кафедри теорії та історії соціології
Дейнека А.В. к.соц.н., асистент кафедри теорії та історії соціології,

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о.зав. кафедри теорії та історії соціології
Малес Л.В.

Протокол № 25 від «28» серпня 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – з опорою на історичні документи та твори представників соціологічної думки сформувати знання студентства про історію розвитку ідей, аналіз суспільства різних епох у соціології XIX- XX століття.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Вміти працювати з науковою літературою та періоджерелами

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна "Теорія та історія соціології" є складовою освітньої програми підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" за спеціальністю "Соціологія". Представлений в курсі матеріал - це, перш за все, зразки теоретичного дослідження в соціології і сучасного соціологічного стилю мислення. Кумулятивний характер соціологічного знання обумовлює як всебічну критику в сучасних теоріях попереднього теоретичного різноманіття, так і спроби здійснити в них "синтез" колишніх протиріч. Саме тому важливим моментом викладання дисципліни стає завдання адекватно представити сучасні теорії в контексті цілісності та єдності, підкреслюючи спадкоємність і поступальність розвитку соціологічного теоретичного знання. Зосередження на базових для соціальних наук темах дозволяє представити як різноманітність загальнотеоретичних і методологічних позицій, так і найширший спектр понять, що актуалізують проблемні для соціології питання (природа соціального, як можливий соціальний порядок, структура соціальної дії) в сучасних теоріях, і формують «словниковий запас» всякого, хто має намір брати участь в сучасному теоретичному соціологічному дискурсі.

4. Завдання (навчальні цілі): Надання знань з основних ідей, дискусій, соціологічних шкіл, напрямків та концепцій як класичної соціології XIX ст, так і сучасним її напрямкам, представити розгорнуту картину ситуації в соціологічному теоретизуванні через ознайомлення студентів із основними напрямками розвитку класичної та сучасної теоретичної соціології. Крім того, сформувати навички критичного мислення, аргументації власних думок в межах групової дискусії, аналізу першоджерел, що є необхідним як у подальшому навчанні, так і в професійній самореалізації.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 08)
- Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (СК01)
- Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (СК02)
- Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)				
Код	Результат навчання	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та порогові критерії оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знати основні етапи розвитку теоретичного соціологічного знання	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
1.2	Знати специфіку класичного та сучасного етапів становлення соціології та її основних представників	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
2.1	Вміти працювати з бібліографією та першоджерелами	семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	20
2.2	Вміти аналізувати, узагальнювати, робити порівняльну характеристику персоналії, ідей та епох	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	20

2.3	Вміти застосовувати поняття та положення соціологічних теорій для аналізу сучасного суспільства	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
2.4	Ідентифікувати основні проблеми та специфіку становлення новітньої української соціологічної думки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	Програмні результати навчання (назва)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4.
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (PH01)	+	+		+	+	+
Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми (PH02)	+	+	+	+		
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (PH03)		+		+	+	+
Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури. (PH08)				+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання

1 семестр:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH2.3 – **50/30 балів**
2. Виконання тестових завдань: PH1.1, PH1.2, PH2.2, PH2.3 – **50/30 балів** (5 робіт по 10 максимальних або 6 мінімальних бали за кожну)

2 семестр:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH2.3, PH2.4. – **30/18 балів**
2. виконання тестових завдань: PH1.1, PH1.2, PH2.2 – **30/18 балів** (3 роботи по 10 максимальних або 6 мінімальних балів за кожну)

3 семестр:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH3.1 – **30/18 балів**
2. Виконання тестових завдань: PH1.1, PH1.2, PH2.2 – **30/18 балів** (2 контрольні роботи по 15 максимальних або 9 мінімальних балів)

5 семестр:

1. активна робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH4 – **40/24 балів**
2. виконання контрольних робіт: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH4 – **20/12 балів** (2 роботи по 10 максимальних або 6 мінімальних бали за кожну)

- підсумкове оцінювання (1 семестр): залік;

- підсумкове оцінювання (2, 3, 5 семестри): письмовий іспит, PH1.1, PH1.2, PH2.2 (білет містить тестові завдання у вигляді закритих питань одиничного та множинного вибору) – 40 балів (правильний варіант відповіді оцінюється у 0,5 балу). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- умови допуску до підсумкового іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж 36 балів. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного написання тесту-допуску за матеріалами семестру.

7.2 Організація оцінювання:

1 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1 – 6.
2. Тестові завдання з теми 1-2.
3. Тестові завдання з теми 3.
4. Тестові завдання з теми 4.
5. Тестові завдання з теми 5.
6. Тестові завдання з теми 6.

2 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-11.
2. Тестові завдання з тем 1-2.
3. Тестові завдання з тем 3-4.
4. Тестові завдання з тем 5-11.

3 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-9.
2. Тестові завдання з тем 1-5.
3. Тестові завдання з тем 6-8.

5 семестр

1. Активна робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-9.
2. Контрольна робота 1 з тем 1-5.
3. Контрольна робота 2 з тем 6-9.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59
Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1. Протосоціологічне знання. Виникнення та розвиток соціології у XIX ст.				
1	Історія соціології як наука. Основні етапи і напрямки розвитку знань про людину та суспільство.	6	8	12
2	Виникнення і розвиток соціології у XIX ст. Соціологічна концепція О.Конта	6	6	12
3	Соціологічний натуралізм	6	6	12
2. Соціологічна думка в Європі наприкінці XIX ст.				
4	Історичний матеріалізм К.Маркса та Ф.Енгельса як теорія суспільства	6	6	16
5	Психологічний напрям у соціології XIX ст.	4	6	12
6	Німецька формальна соціологія	6	6	14
Всього		34	38	78

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекції – 34 год.

Семінари – 38 год.

Самостійна робота - 78 год.

2 семестр

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
1. Соціологічна думка кінця XIX-початку XX ст.				
1	Соціологія Е.Дюркгайма	4	6	6
2	Соціологія М.Вебера	6	6	6
3	Соціологія В.Парето	2	2	4
4	Чиказька соціологічна школа	4	6	6
2. Соціологічна думка в Україні				
5	Соціокультурні та загальногуманітарні засади розвитку соціологічної думки в Україні	2	2	4
6	Персоналії та напрямки розвитку соціологічної думки в Україні у XIX ст.	2	2	6
7	Соціологічна концепція Михайла Грушевського	-	2	4
8	Соціологія політики В'ячеслава Липинського	2	2	6
9	Соціологічна система Микити Шаповала	2	2	6
10	Соціологія в Радянській Україні.	-	2	6
11	Соціологія в незалежній Україні: сучасний стан та перспективи	2	2	6
Всього		26	34	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – 26 год.

Семінари – 34 год.

Самостійна робота - 60 год.

3 семестр

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1. Лінії теоретичної спадковості в соціології ХХ століття				
1.	Поняття теорії і роль класики в сучасній соціології: 4 соціологічні традиції	2	4	7
2.	Традиція Е.Дюркгейма: соціологія як наука про соціальний порядок	2	2	4
3.	Традиція конфлікту: класи, класові культури та нерівності	2	2	4
4.	Рациональна традиція: піднесення і падіння утилітаризму	2	2	4
5.	Традиція інтеракціонізму: суспільство як взаємодія	2	2	4
2. Вступ до гендерної теорії				
6.	Виникнення, розвиток і зміст гендерної теорії	2	4	7
7.	Основні парадигми інтерпретації гендерних відносин у суспільстві. Понятійно-категоріальний апарат гендерної теорії	4	4	8
8.	Гендерний порядок. Гендеровані соціальні інститути	4	4	8
Всього		20	24	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекції – 20 год.

Семінари – 24 год.

Самостійна робота - 46 год.

5 семестр

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
1. Особливості формування та напрямки розвитку сучасної соціологічної теорії.				
1	Соціологічна теорія: сучасний стан і шляхи її розвитку	4	4	12
2	Структурний функціоналізм: від теорії дії до загальної теорії систем	4	4	12
3	Неомарксизм в соціології ХХ ст.	4	4	12
4	Інтерпретативна традиція в соціології: феноменологія, етнометодологія та символічний інтеракціонізм	6	6	12
5	Постструктуралізм та неофункціоналізм в сучасній соціологічній теорії	6	6	12
2. Основи теорії соціокультурного аналізу				
6	Концептуалізація соціокультурного аналізу у системі соціогуманітарних наук	2	4	12
7	Соціокультурний аналіз трансляції культури	4	4	12
8	Семіотичні підходи в соціокультурному аналізі	2	4	10
9	Використання соціокультурного аналізу: можливості і обмеження	4	4	10
ВСЬОГО		36	40	104

Загальний обсяг 180 год., в тому числі:

Лекції – 36 год.

Семінари – 40 год.

Самостійна робота - 104 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер.з фр. Г.Філіпчука. - К.: Юніверс, 2004 – С.81-232, С.323-618.
2. Батаєва, К., Бурлачук, В., Степаненко, В. Історія української соціології: навчальний посібник, Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018 – с.5-236, 281-390.
3. Гансова Е.А. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці ХІХ- початку ХХ століття (Соціологія в Україні чи українська соціологія?): Навч. посібник / Одеський держ. ун-т ім. І.І.Мечникова. – О.: Астропринт, 2000. – 64с.
4. Гендер для медій: Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За ред. М. Масрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. Видання третє, виправлене і доповнене. – Київ: Критика 2017. URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/gender_dlya_medii_2017.pdf (Розділи 1,3, 5, 8, 9, 10)
5. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології: від Античності до початку ХХ ст. - К.: Либідь, 1993. – С.38-56, 88-99, 148-242, 261-323.
6. Йоас Х., Кнєбл В. Социальная теория: 20 вводных лекций. / Пер. с нем. К.Г. Тимофеевой. - СПб: Алетей, 2011. – С. 11-36, 37-140, 182-253, 290-358, 359-402, 403-441, 533-574, 753-791.
7. Коллинз Р. Четыре социологических традиции. Пер. В. Россмана. - М.: Территория будущего, 2009. – С.251-291.
8. Мороз С. Методичні та концептуальні аспекти викладання дисципліни «Історія соціології в Україні». Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2019. №1-2. (40-41), 101-110.
9. Соціологічна думка України: Навч. посібник / М.В.Захарченко, Б.В.Ф.Бурлачук, М.О.Молчанов та ін. - К.: Заповіт, 1996. - с. 10-33, 198-214.
10. Малес Л. В. Вивчаючи тексти культури: соціокультурний аналіз як пізнавальна стратегія соціології. – К.: К.І.С., 2011. – С.17-63, 70-168, 194-267.
11. Монсон П. Современная западная социология. Теория, традиции, перспективы. - СПб: Нотабене, 1992. – С. 71-106, 157-190, 307-344, 374-414.
12. Парсонс Т. Соціальна структура і особистість [пер. з англ. В. Верлок, В. Кебуладзе]. – К.: Дух і Літера, 2011. – С. 82–115, 132–219.
13. Ритцер Дж. Современная социологическая теория – СПб., 2002. - С. 114-136, 176-181, 238-305, 446-476.
14. Соболевська М.О. Неофункціоналістські та постструктуралістські теорії в сучасній соціології. Навчальний посібник. – К.: Дух і літера, 2010. – С.9-27, 107-150.
15. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства [пер. з польськ. Галини Теодорович] / Пйотр Штомпка. – Львів.: Колір ПРО, 2020. – С. 57–145, 685–748.

Додаткова:

1. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. - М., 1995. Гл.1,2. - С.37-209.
2. Бурдьє П. Социальное пространство и символическая власть //Бурдьє П. Начала. - М.: Socio-Logos, 1994. - С. 181-207.
3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/weber/vbr.htm>
4. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика /Пер з нім.– К.: Основи, 1998. – С.104-172, 338-354, 397-436.
5. Гарфинкель Г. Что такое этнометодология // Человек и общество. Хрестоматия. Под ред. С.Макеєва. – К.: Ин-т социологии, 1999. – С.218-228.
6. Грушевський М.С. Початки громадянства: (генетична соціологія) / М. Грушевський; Institut Sociologique Ukrainien. – [Відень]: [Укр. Соціол. Ін-т], 1921. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://hrushevsky.nbuuv.gov.ua/item/0000007>. С.21-27.
7. Гоббс Т. Левіафан, або суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної/ Пер. з англ. – К.: Дух і Літера, 2000. – С.150-197.

8. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда /Пер. с фр. А.Б.Гофмана, примеч. В.В.Сапова. – М.: Канон, 1996 – С.55-140, 361-382.
9. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение / Пер. с фр., составление, послесловие и примечания А.Б. Гофмана. – М.: Канон, 1995. – С.8-31, 37-47.
10. Дюркгам Е. Самогубство. Соціологічне дослідження – /Пер.з фр. – К.: Основи, 1998. – С.152-344.
11. Зіммель Г. Філософія грошей. – К.: Промінь, 2010. – 504 с.
12. Кашуба М. Ідеї соціалізму у творчості Івана Франка: європейський вимір. – Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2020 - №2 – С.29-42.
13. Кістяківський Б. Проблема і завдання соціально-наукового пізнання // Вибране / пер. з рос. Л. Г. Малишевської, упоряд., передм. і прим. Л. П. Депенчук. – К.: Абрис, 1996. – С. 3–30. – (Українські мислителі).
14. Куліш П. Хутірська філософія і відділена од світу поезія // Хроніка'2000. – 1993. – № 1–2 (3–4). – с. 83–86; 1993. – № 3–4 (5–6). – с.104–127; 1993.–№ 5(7). – с.70–80.
15. Кули Ч. Х. Человеческая природа и социальный порядок. – М.: ДИК, 2000. – 309с.
16. Лебон Г. Психологія людських спільнот. Пер.з франц. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. - 228 с.
17. Липинський В: Листи до братів хліборобів: (фрагменти) // Хроніка'2000. – 1993. – № 3-4 (5-6). – С. 158-191.
18. Лобанова А., Петрухін С. Соціологічні ідеї Микити Шаповала: історична репрезентація. – Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2020 - №2 – С.90-101.
19. Маркс К. Вступ /З економічних рукописів 1857-1858рр./Маркс К., Енгельс Ф. Твори, т.12.
20. Маркс К. До критики політичної економії /вид. 2-ге. – Харків: Державне видавництво України, 1926.
21. Маркс К. Злидненість філософії: Відповідь на «Філософію злиднів» Прудона /Пер. з фр. і нім. – Б.м.: Партвидав «Пролетар», 1932.
22. Маркс К., Енгельс Ф. Маніфест комуністичної партії. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://commons.com.ua/uk/manifest-komunistichnoyi-partiyi/>
23. Маркс К., Енгельс Ф. Критика Готської програми / Пер. з нім. – Б.м.: Партвидав «Пролетар», 1933.
24. Руссо Ж.Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. – К., 2001. – 349 с
25. Спенсер Г. Синтетическая философия: Пер.с англ. – К.: Ника-Центр, 1997 – 512 с.
26. Степаненко В., Рибшун О. Українська соціологія: суспільно-історичний та ідеологічний контексти розвитку // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. - №2. – С.67-95.
27. Парк Р.Э. Избранные очерки. Сб. переводов/ РАН. ИНИОН. Центр социал. научн.-информ. исследований. Отд. Социологии и социал. психологии; Сост и пер. с англ. В.Н.Николаев. – М., 2011. – С. 66-79, 217-240.
28. Потебня, А.А. Мысль и язык. - Москва: Правда. – 1989. – с. 17-23, 88-91.
29. Статут Соціологічної Асоціації України // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 1998. - № 1-2. - С. 258-268.
30. Танчер В. Соціологічна думка України на тлі світової соціології // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. - №1-2. – С.18-26.
31. Теоретическая социология: Антология. В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит. Баньковской. – М.: Книжный дом «Университет», 2002. – Ч. 1. – С. 6-25, 70-146, 216-248, 314-349, 374-390; Ч 2. – С. 3-42, 60-104, 105-135, 353-372.
32. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство. Основні поняття чистої соціології. - Київ : Дух і літера, 2005. - 262 с
33. Франко І. Що таке поступ? // Зібрання творів у 50 т. Том 45. - Київ: Наукова думка. – 1986. - 300 – 348.
34. Филиппов А. Элементарная социология. Введение в историю дисциплины – М.: Рипол Классик, 2019. – С.11-58, 59-102, 103-139, 140-207.
35. Фромм Е. Втеча від свободи [пер. з англ. Максима Яковлева]. – Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2019. – С. 109–201.
36. Хабермас Ю. Отношение между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма // Теоретическая социология. Антология Т.2. – М., 2002. – С.353-372.
37. Червінська Т.Г. Використання гендерної автобіографії у викладанні дисципліни "Історія та теорія гендерних досліджень": методичні аспекти// Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: Логос, 2014, №4 (25) – С.130-136.

38. Шюц А. Структури життєсвіту [пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе] / Альфред Шюц, Томас Лукман. – Х.: Фоліо, 2018. – С. 23–118 с.

10. Додаткові ресурси:

1. Система дистанційного навчання факультету соціології moodle <http://moodle.soc.univ.kiev.ua/course/view.php?id=83>
2. Всеукраїнський соціологічний часопис «СВОЄ»: <https://svoye.wordpress.com/archive/>
3. Гендер в деталях: <https://genderindetail.org.ua/>